

Téereb Dañeel — Limu ñeent-fukk ak benn

Liggéeyu yonent ci wax ju dëgggu yi bu Bóol: jàppale Israaël gu yàgg ak Israaël gu xel mi-ci-Yàlla

Jeff Pippenger
2024-01-05

Ndawul Póol mooyoon buum buy lékkale Israyil gu yàgg ak Israyil gu xel mi, ndaxte liggéeyam, turam, xalis boppam ak jëfam yeneen buy wax ci kanamam ñépp seedeel nañu dëgg gi. Moom ci boppam moo wax ne mooy gën a suufe ci ndawul yi, ndax dafa woon fitnaal askanu Yàlla.

Ndaxte man maa gën a tuuti ci ndaw yi, te yeyoowuma sax ñu woome ndaw, ndaxte daan naa fitnaal mbooloom Yàlla. 1 Corinthians 15:19.

Tur wiñ ko woon bi mu soppee xolam mooy Pool, te loolu tekki na ndaw walla tuuti, ndaxte moom mooy ki gën a ndaw ci ndaw yi ci ndaw yi Yonnent yi. Waaye turam bu njëkk bi mooy Sool, te loolu tekki na “kiñ tann”.

Noonu Hanania tontu ne: Boroom bi, dégg naa ci nit ñu bare li nit kii def say santo yi ci Yerusaleem, ñaaw lu bare. Te fii itam am na sañ-sañ gu jóge ca saraxalekat yu mag ya ngir yeew ñépp ñiy woow sa tur. Waaye Boroom bi ne ko: Demal; ndaxte mooy jumtukaay jii ma tann ngir yóbbu sama tur kanam xeeti mbëkk yi, ak buur yi, ak askanu Israayil, Jëf ya 9:13–15.

Sool moo doon “jumtukaay ju tann la woon” ngir yóbbu xebaar bu baax bi ci xeeti àddina yi, waaye war nañu ko woon jëkk a soppi ko te suufeel ko ba mu nekk Pool (ndaw), ndaxte dafay soxla a nekk ku am doole. Pool xamoon na ne dooleem dafa nekk ci ndawam, walla ci néew dooleem.

Ngir bañ ma yékkati sama bopp lu ëpp ndax yàgg-yàggi xam-xam yu ma jot, ñu ma jox na ab xob ci sama yaram, mooy ndawub Seytaane ngir dóor ma, ngir bañ ma yékkati sama bopp lu ëpp. Ci mbir moomu, ñetti yoon laa ñaan Boroom bi, ngir mu sore ma. Waaye mu ne ma: “Sama yiw doy na la; ndax sama kàttan di mat ci néew doole.” Moo tax bég bu baax laa di gërëm sama néew dooley, ngir kàttanu Kirist wàcc ci man ba dëkk ci man. Moo tax it maa ngi bég ci néew doole yi, ci xeebte yi, ci soxla yi, ci fitna yi, ci tiis yi ngir Kirist; ndax bu ma néew doolee, kon maa ngi am doole. 2 Korent 12:7–10.

Saawul dafa nekk ku ñu “tann”, waaye ngir mu am doole, ñu wàññi ko ba mu nekk tuuti (Pool). Ñu tann na ko ngir yóbbu xebaar bu baax bi ca ñi dul Yawut ya, waaye ñu tann ko it ci benn wàll ndax xam-xamam ci Kóllëre Gu Yàgg ga.

Rawatina nag xam ne yaa maa nga xam bu baax ci bépp aada ak lëjjo yi nekk ci biir Yawut ya; moo tax maa ngi lay ñaan nga déglu ma ak muñ. Sama dundug bakan bu jóge ci sama ndawteel, bi nekkoon ca njëkk ci sama xeet ci Yerusaleem, Yawut yépp xam nañu ko; ñoom ñi ma xamoon ca njàlbéen, su béggee seede, ne topp naa woon Fariisii yi ci gëstu gu gëna jëgërлу ci sunu diine. Jëf ya 26:3–5.

Sool dafa jàngale woon ci loxoy Gamaliel, miñu doon jàpp ne mooy kenn ci jàngalekat yi gën a mag ci Mbind mi sell yi ci Kóllère gu Yàgg gi.

ñaan gi nangu, te “Pool taxaw ci yoon wi, jox loxoom ci mbooloo mi ngir woo leen.” Jëf ji mu defe dafa yóbbu seen xel ci moom, te yamaleem ak taxawaayam indi na ragal ak teral. “Ba noppi xeex gu réy amee, mu wax ak ñoom ci kàddu Ebrë, naan, Góor ñi, bokk yi, ak baay yi, dégluleen samay waxu layu tey ci seen kanam.” Bi ñu dégge baat yu Ebrë yooyu ñu xam, “ñu gën a noppi,” te ci dal gu mbooloo mépp nekke mu kontine naan: “Dëgg-dëgg, man nit ku bëkk ci Yawut laa; Tarsus laa juddoo, dëkk bu nekk ci Silisiya; waaye ci dëkk bii lañu ma yar, ci suufu tàñki Gamaliyel, te jàngal ma ni yoonu sunuy baay ñi di sukkandiku ci anam wu mat sëkk; te amoon naa farlu gu tar ci Yàlla, ni ngeen bokk yéen ñépp tey jii.” Kenn mënul woon weddi waxi ndawtal yi apostol bi wax, ndaxte dëgg yi mu tuddoo, ñu bare ci ñi doon dund ba tey ci Yerusalem xam nañu leen bu baax. Jëf yu Apostol yi, 408.

Du tànn nañuloon Sawl cig xëcc; te benn ci njariñ yu wér yu Paul woon ci ay liggéeyam mooy jëmbët jaarale jaar-jaar gu sell gu Israyil gu dëgg ak jaar-jaar gu sell gu Israyil gu xel. Ci wàll wi la, mo bind li ëpp ci Kàddu gu Bees gi. Benn saraxleem ci mbindam moo firndeel ndimbal li waral taxawwaayu waxu malaaka bi njëkk, te itam taxawwaayu waxu ñatti malaaka bi. Pàcc boobu dafa mel ni ab màndarga ci jaar-jaaru Adventism, buy xamle sàmme wu nekk diggante ñi am xel ak ñi amul xel ci tambali ak ci mujju Adventism.

Léegi nag, bokk yi, nu ngiy leen ñaan ci ndawsi sunu Boroom Yeesu Kirist, ak ci sunu dajale ak moom, ngeen bañ a yëngu gaaw ci seen xel, walla ngeen jàq, du ci ay ruu, du ci wax, du ci bataaxal bu mel ni mu jóge ci nun, ni bésub Kirist jege na. Bu kenn nax leen ci benn anam; ndaxte bés boobu du ñëw, su fekke ne jëkka amagul réeroo gi, te góoru bàkkaar ga feeñul, moom doom alkande gi; moom miy weddi te yékkati boppam ci kaw lépp lu ñuy tudde Yàlla walla lu ñuy jaamu, ba tax mu toog ci kër Yàlla ji ni ku doon Yàlla, di won boppam ne mooy Yàlla. Ndax fàtte ngeen ne, ba ma nekke ak yéen, wax naa leen yooyu yëf? Te léegi xam ngeen li koy téye, ngir mu feeñ ci jamonoam. Ndaxte kumpag tooñ bi ba léegi mingiy liggéey; waaye ki ko téye léegi, dina ko téye ba kera mu dindi ko ci yoon wa. Te bu boobaa, ku bon ka dina feeñ, moom mi Boroom bi di rey ak noflaayu gëmminam, te dina ko alag ak leerug ndawsiam; moom miy ñëw ci dooley Seytaane, ak bépp kàttan ak kéemaan ak firnde yu fen, ak bépp naxinu njubadi ci ñi di sàñku, ndaxte nanguwuñu bëgg-bëggug dëgg ngir mucc. Moo tax Yàlla dina yóñnee leen réer gu tar, ba ñu gëm fen, ngir ñoom ñépp ñu daanleeku, ñi gëmuñu dëgg waaye neexaloon seen bopp ci njubadi. 2 Thessaloniciens 2:1–12.

Jëmminu pàcc bii mooy seetlu kañ la Almasi bi di dellusi ñaareel yoon. Pool fàttali waa Tesalonig ne moo leen jëfandikoo ba noppi ci li ñuy xeebtu, ba mu waxoon ne: “Ndax doo fàttalikoo ne, bi ma nekke ak yéen, wax naa leen mbir yii?” Pool dafa doon wut a tere mbokk yi ñu nax ci mbirum “ñëwug sunu Boroom Yeesu Almasi, ak sunu dajale ak moom.”

Taalifkat yi xamle ne genn waxtu ci ñaari xaaj yi la yégleb William Miller nekk, te benn xaaj bi mu aju ci njàng mi mu jàpp ci ñaari junni ak ñetti téeméeri at yi ci Daniel saar 8, aaya 14. Xaaj booba beneen bi ci yéglebam, bi ñu war a xam ndank, mooy liggéeyam ci weddi jàngale yu dul dëgg yi jëm ci Ñëw gaareel gu ñaareelu alxuraanug Almasi bi.

Ci yoonu Jesuite bu dul dëgg boobu, amoon na (te ba tey am na) jàngale gu réy gu dul dëgg, gi William Miller daan weddi sax ci lu njëkk. Moom moo doon jàngale gu dul dëgg ne ñëwaatu Yàlla ji ñaareel, junni at yu jàmm la ko jiitu, yu ñuy wax “temporal millennium,” te loolu itam Sister White daan na ko weddi.

Liggéeyu Miller miit itamoon na dëggu dellusi Kirist bu am ci yaram, di wàcc ci ay xel yu bare yu dul dëgg ci mbiri milenyoom yi doon law ci jamono ji mu nekkoon. Pool dafa wax ci Ñaareelu Ñëwug Kirist ci 2 Thessaloniciens, ba tax waxtaan wii bokkoon ci xam-xamu Miller ci ne Ñëw ga ñaaréel mooy lu am ci dëgg te ci yaram. Kapitaal bi moo doon “Dëgg gu Fi Yees” ci Miller.

Pool moo xamle na toftal lu am solo ci mbir yi jëm ci Ñëw gu Ñaareelu bi, te itam mu joxe xel mu leer ci lu tax waa Tesalonik waruñoo yaakaar ne dellusi Boroom bi dina am ci seen jamono dund. Pool nee na: “Léegi, bokk yi, nu ngi leen di ñaan ci ñëwug sunu Boroom Yeesu Kirist, ak ci sunu dajalook moom.” Kàddu ga nekk “ñaan” tekki na laaj ak seet. Pool mi ngi xalaat ak tegtal mboolem mbir yi jëme ci Ñëw gu Ñaareelu bi, di yóbbu ñi koy déglu jaarale ci benn melokaanu laaj ak seet, ngir ñu xalaat bu baax ci xel muum.

Njàngatub xelam mooy ne, bala Kirist dellusi yoon wu ñaareel bi, war nañu xam ba leer kan mooy papote bi te mu nguuru; te itam, bala papote bi feeñ ci taarix, war na am kucc gu réy. Kucc googu doonagul lu am ba noppi, waaye lu di ñëw; noonu nag, feeñug papote bi dafa weesu woon sax lool ci gannaawam. Kon nag, naka la kenn mana nax boppam ba yaakaar ne dellusig Kirist ji dafa jege woon? Mu jëfandikoo ay misaal yu bari yu jëm ci papote bi ngir saxal kan mooy dooley boobu buy feeñ gannaaw kucc ga. Mu woote papote bi “nit ku bàkkaar,” “ki bon ki,” “doom alkati,” ak “kumpay lu bon.” Rakku jigéen White wax na leer ne loolu lépp ay misaal la yu di màndargaal papote bi.

“Waaye bala ñëwug Almasi bi, war na am ay soppi yu mag ci àddina diine ji, yi yonent bi waxoon lu jëm ci seen dikk. Ndaw li wax na ne: ‘Bu leen kenn yëngal gaaw ci seen xel, te bu leen kenn jaaxal, du ci ruu, walla ci wax, walla ci bataaxal bu mel ni mu jóge ci nun, ni bésu Kirist bi agsi na ba noppi. Bu leen kenn nax ci benn anam; ndaxte bés boobu du ñëw, su fekke ne jëkka amagul dëddu gu réy gi, te nit ku bàkkaar ki feeñagul, moom doomu alkande ji; ki di bëgg a taxawal boppam te kawe ci kaw lépp lu ñuy wooye Yàlla walla lu ñuy jaamu, ba tax mu toog ni Yàlla ci kër Yàlla ga, di won ne moom mooy Yàlla.’”

“Kàddu Pool yi warul a ñu leen jàngankoo baat bu wérul. Warul a jàngal ne moom, jaarale ko ci xamal bu bees bu gaaw, moo artu waa Tesalonig ne ñëwug Kirist dafa jege lool. Taxawaay boobu dina jur jaxasoo ci ngëm; ndaxte yàqute booba dina jur benn yoon sax ñàkk ngëm. Moo tax ndaw li moo moytu mbokk yi ngir ñu bañ a nangu benn xebaar bu mel noonu ni bu jóge ci moom, te mu teg ca kaw mbir mi ne kàttanu paapal, gi yonent bi Daniyel wax lu leer ci moom, dafa wara feeñ te xeex ak askanu Yàlla. Ba kàttan googu di def liggéeyam gu rey te fees ak saaga ci Yàlla, du am njariñ ngir ekkaleesiya bi xaar ñëwug seen Boroom. ‘Ndax fàtte ngeenul,’ la Pool laajee, ‘ne ba may nekkoon ak yéen, wax naa leen yëf yi?’”

“Njàqare yi metti lool la woon a dal kërce gu dëgg gi. Ba ci jamono ji ndawul Yàlla bi doon bind, “kumpayug bon” ba noppi tàmbalee liggéey. Li waroon a xew ci kanam dafa waroon a

nekk “ci liggéeyu Seytaane ak bépp kàttan ak ay kéemaan ak ay firnde yu fen, te ak bépp naxteefu njubadi ci ñiy sàñku.”

“Li ëpp soloona la, mooy waxi ndaw yi apostol bi wax ci ñi di bañ a nangu ‘mbëggeel dëgg gi.’ ‘Loolu moo tax,’ la mu waxoon ci ñépp ñi di bëgg a bañee xebaar yu dëgg yi, ‘Yàlla dina leen yónnee réer gu tar, ngir ñu gëm fen: ngir ñépp ñi gëmoonul dëgg te bég ci njubadi, àtte bañucc gi dal leen.’ Nit ñi mënuñu bañ artu yi Yàlla, ci yërmandeem, di leen yónnee, te baña am mbugal. Ñi sax di dëddu artu yooyu, Yàlla dafa jële ci ñoom Xelam, bàyyi leen ci naxari yi ñuy bëgg.” Acts of the Apostles, 265, 266.

Ndaxte ba Sœur White tudde na bu jëm ci yoon “nit ku bàkkaar,” “ka ca bon ba,” “doom ju alag,” ak “kumpayug ñàkk yoon” yi nekk ci xët yu Pawulo, te woote ko “dooley pap bi,” waaye wax na lu gën a bari. Mu wone ne nataal yi Pawulo jëfandikoo ngir xamale pope bu Room, dañoo sampu ci téereb Daniel, ba mu waxee ne: “Kon nag ndaw ña ci ngëm, ndax loolu, moom ndigal leen bañ a nangu benn bataaxal bu mel noonu ni mu jóge ci moom, te mu daldi dëgëral dëgg bi ne dooley pap bi, bi yonent Daniel waxe bu leer, dafa war a feeñ te xare ak askanu Yàlla. Ba keraam boobu matalee liggéeyam buy rey te di blasfem, mbooloom gëmkat yi duñu am njariñ suñu xool jublu ci ñëwug seen Boroom.” Pawulo dafa sukkandikoo wàllu bataaxalam ba jëm ci waa Tesalonik ngir xamale pap bi ci Daniel saar 11, ayet 36.

Te buur bi dina def ci ni mu soobee; dina yékkati boppam, di màggal boppam ca kaw bépp yàlla, te dina wax wax yu yéem ci lu jëm ci Yàlla ju Yàlla yi; te dina am njàmm ba keraani mer ma mat, ndaxte li ñu dogal dina am. Daniel 11:36.

Bi Pool mi ngi sant baat yu wax ne paap bi mooy ki “mu di weddi te yékkati boppam ci kaw lépp luñuy wooye Yàlla, walla luñuy jaamu; ba tax mu toog ni Yàlla ci kër Yàlla, di won ne moom mooy Yàlla,” Pool dafa waxaat ci ay baat yeneen yu Yonent Daniel waxoon ci mbiram “buur” bi doon def “li ko soob”, te “yékkati boppam” ak “rëyloo boppam ci kaw bépp yàlla.” Paap bi mooy buur bi di wax “ay mbir yu yéeme ci kaw Yàlla ju kaw yàlla yi”, te paap bi it mooy kàttan ga waroon “jariñ ba kera” njàqare jooju njëkk “mat”, ci atum 1798.

Daniyel fukki ak benn sarax bu ñetti-fukk ak juróom-benn am na solo lool ci ñu xam ko bu baax ngir yokkute xam-xam gi ci 1989 man a xamalees bu baax. Moo tax njàngale bu dul dëgg bi ne buur bi ci sarax ba mooyoon Faraans, ni ko Uriah Smith tàmbalee, dugg na ci maas gu jëkk gu Awaañtis (1863 ba 1888). Smith soppi na mbind mi ci sarax bu ñetti-fukk ak juróom-benn, jële ko ci “buur bi” (moom mooy paapasi bi ñu doon melal ci saraxi yi jiitu) ba “ab buur” (bépp buur), ngir jox Faraans gu weddi Yàlla jikko yu mel ni yoonu jaamu Room, waaye loolu nekkoon rekk ab njàlbéen ngir yégle xalaatam bu mu bëgg ne Tirki mooy buur bi ci bëj-gànnar ci sarax bu ñeent-fukk ak li ci topp.

Seytaane tàmbalee na mujj ci njëkk ngir lëndëm dëgg bi ne buur bi ci kàddug aaya ba, mooy papaas bi, te mooy ndawul Yàlla Bawlu mi jox seede Daniel seedeel gu ñaareel ci dëgg boobu. Magu jigéen White joxe na seedeel gu ñetteel bi.

Duñu Seytaane doonul a bëgg a sutural dëgg gi ci aaya bi ne buur bi mooy baab, waaye itam, ci yoon wu jubadi wu mu jengalee dëgg gi nekk ci aaya bi, mu tax solo li “merum Yàlla” gi ci aaya bi

di tegu nekk lu ñu xamul bu baax. Baabal gi ci aaya bi dafa wara am njariñ ba egg 1798, ba ca moom lañu ko jox gaaw gu rey gi di gaañu dee. Atum 1798 mooy mujje gi ci ñaari junni ak juróom-ñaar-fukk at yi Yàlla ànd ak meram, yi mu jëfandikoo woon ci kaw nguurug bëj-gànnaru Israyil, tàmbalee ci 723 JK.

Bu Advantis moo taxawaloon te sàmm te jëfandikoo “juróom-ñaari yoon” bi, ci atum 1863, dina nekk woon lu xajul lool ba Uriah Smith man a rawati ak boobu wax ju ñàkk xel ci aaya ba fanweeri juróom-benn, ndaxte “mer mi” dees ko xamoon ne muy tegtal mer gu njëkk gu Yàlla gu “juróom-ñaari yoon,” ba taxul benn yoon benn njaxlaf ak Faràs. Yokkute xam-xam bi ci 1989, Pool mooy ko dëggal ci kàddu gi, te loolu moo tax artu gu Pool gi ci kàddu gi ci mbirum ñi nanguwul bëgg-bëggug dëgg, waaye nangu nañu réer gu bare, nekk na ci seen bañ dëgg yi Pool di joxe ci kàddu gi. Benn ci dëgg yooyu mooy xam bu jub mi ci buuru bëj-gànnar bi ci Daniel saar 11, aaya 40 ba 45.

Ci biir bi, gannaaw ba Pool joxee xamle papu Room, mu dellu jox xamle lëkkaloo ay mbir yu xew ci mujju àddina, di yóbbu ba ci Ñëw gu Njaareelu Almasi bi, mooy yoonu waxtaan wi. Mu ne: “noonu ku bon ka dina feeñ.” “Ku bon” kooku mooy pap bi, “ki Boroom bi di rey ak ngelawum gémmiñam, te di ko alag ak leerug ñëwam.” Gannaaw loolu Pool ne: “Moom mi, ñëwam mu ngi ànd ak doxalin Seytaane ak kàttan gu mat, ak ay kéemaan ak ay firnde yu fen.” Yeesu mooy ki “ñëwam ànd ak doxalin Seytaane.”

Jëfandikoo bu kémes bu Seytaane mooy jamono ji tàmbalee ci Sàndaa Law bi di ñëw léegi, ba kera Michael taxaw, te waxtu jébbale nit ñi tëj. Seytaane deful benn kéemaan ci biir Ñaari Taalif yu Mujj yi, yi ñuy sotti dale ci tëj gu waxtu jébbale gi, ba ba Kirist dellusi.

“Kirist nee: ‘Seen ay mbóotam ngeen di leen xammee.’ Su fekke ne ñi jaarale ci ñoom njàmm, daldi bëgg, ndax yooyu feeñ, baal seen bañ a topp yoonu Yàlla te sax ci moytuwul, doonte am nañu kàttan bu mana yaatu ba ci lépp ak yépp, loolu wonewul ne am nañu kàttanu Yàlla gu réy. Waaye, lu ko gën a dëgg mooy ne moom la kàttanu kéemaan yu naykat bu mag bi. Moom mooy jállkat yoonu aada ak njubte, te muuy jëfandikoo bépp pexe bu mu man a moom ngir gumbal nit ñi ci dëggug melokaanam. Ñu ngi nu artu ne ci fan yu mujj yi dina liggéey ak màndarga ak kéemaan yu fen. Te dina sax ci yooyu kéemaan ba kera probasioŋ bi di jeex, ngir mu man a joxe leen muy firnde ne moom malaaka leer la te du malaaka lëndëm.”
The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 911.

Pàcc mi xamle ne dina am na ab réer gu jiitu feeñug papat bi, te ñëw gu ñaareel gi Kirist dina ame “gannaaw” jëf yu yéemu yi Seytaane di def. Jëf yu yéemu yi Seytaane di def tàmbali na ca yoonu Dibéer bi ci États-Unis, te mu jeex ba ci dikkug jeexital maas gi ak juróom-ñaar yi mujj ci musiba yi. Jëf yu yéemu yi Seytaane di def tàmbali na ca yoonu Dibéer bi ci États-Unis.

«Ndigal bi di jëfe ndoggali buy doxal sampug Papauté bi, te muy tooñ yoonu Yàlla, sunu réew dina dogale boppam bu baax ak njub. Bu Protestantisme joxee loxoom ca biir xott bu xajale ba ngir jàpp loxou kàttanu Room, bu muy tàllal ci kaw xuru gi ngir lëkkante ak Spiritualisme, bu nekkee ne, ci suufu dooley bennboole bu ñetti wàll yii, sunu réew dina weddi bépp pexe ak doxalin yu nekk ci Sàrtam ngir muy guwernemaanu Protestant ak réewum askan wi, te di

waajal yoonu tasaaroo fen yu pap bi ak naxar-yaram yi, kon dinañu xam ne waxtu jëf ju yéemeju Seytaane jote na, te muj gi jege na.» Testimonies, volume 5, 451.

Yoonu Dibeer bi mooy mujju benneel buur gu juróom-benn ci juróom-ñaari, mooy rab wu suuf wi ci Peeñu gi, sarax 13. Rab wu suuf wi tàmbalee nguuru ci jeexitali junni ak juróom-ñaari téeméer ak juróom-benn at yi ñu jagleeloon nguurug baab bi, ci atum 1798. Kon nag, baabu gi feeñoon na ci atum 538, doonte sax liggéeyam ngir jël doxalin adina bi doon na ba noppi am doole ba noppi saa su Pool bindee kàdduyem. Bala atum 538, dafa war a am am dëddu gu jiitu feeñug nit ku bàkkaar gi, mi toog ci kër Yàlla gi.

Dóor ga moom moo ñu misaale ci jàngu Pergamos bi, ba kerk gu Kiristaan gee daldi bokk ak diiney yéefar yi, ni ko misaaloo ci buur bu mag bi, Constantine. Pool dafa doon xamle màndargay yëgle yu wax ne dañuy am lu jiitu Ndeerub ñaareelu ñëwug Almasi bi. Gannaaw ba mu delloo xel ci li mu leen jàngaloon waa Tessalonik yi, mu nekk laaj ndax dañu ko fàttalikuwul ne dafa leen jàngaloon woon dëgg yii? Noonu itam mu fàttali leen ne war nañu fàttaliku ne dafa leen jàngaloon ne am na doole ju “téye” baadoolik bi, “ngir” baadoolik bi “feeñ ci jamonoam”? Baat bi ne “withholdeth” tekki na téye walla bañ a bayyi. Baat bi ne “withholdeth” gannaaw gi, ci benn jaas bi, ñu tekki ko itam ne “now letteth.”

Kon lii, wax jii dañu ko man a tektal bu baax ni: “Te léegi xam ngeen li tere nguurug paap bi, ngir nguurug paap bi man a feeñ ci jamonoom. Ndax mbóotum tooñ gi (nguurug paap bi) dafa ba noppi di liggéey: waaye kii tey di tere nguurug paap bi, dina sax di ko tere ba kera mu nekkulati ci yoon wi.” Bi William Miller xammee wax jii nekk ci Thessalonians, mu déggoo ne doole ji taxuloon nguurug paap bi yéeg ba ca gangune suuf si ci atum 538, mooy Room bu bokk ci jaamono ju ñuy wax pagan, te Room boobu bu pagan dina tere yokkute dooleb paap bi, ba kera Room boobu bu pagan “jëlees ko ci yoon wi.”

«Bi ma woon fukk ak ñaar-fukk ak ñenti at yi ma doon deiste, daan naa jàng mboolem téereb jaar-jaar yi ma manoon a gis; waaye léegi, Biibël bi laa bëgg. Moo jàngale ci Yeesu! Waaye ba tey, amoon na ci Biibël bi lu bare lu ma nekkoon lëndëm. Ci atum 1818 walla 1819, bi ma doon wax ak benn xarit, ka ma seeti woon, te moo xamoon te dégg ma ma waxoon ba ma nekkee deiste, mu laaj ma ak anam wu am solo lool ne: “Lan nga wax ci kàddu bii, ak kii?” muy jox ay màndarga ci kàddu yu yàgg ya ma diiboon ba ma nekkee deiste. Xamoon naa li mu bëggoon wax, tax ma tontu ne: Su ma mayee waxtu, dinaa la wax li ñuy tekki. “Ñaata waxtu nga bëgg?” “Xamuma, waaye dinaa la ko wax,” laa tontu, ndaxte mënuma woon a gëm ne Yàlla joxe na ndigal gu ñu mënul a xam. Noonu laa dogal ne dinaa xool sama Biibël bi bu baax, di gëm ne man naa gis li Xel Mu Sell mi bëggoon wax. Waaye naka la ma defee saa si ma sàkkoo dogal boobu, xalaat bi dikk ci man ne: “Bu fekke nga gis benn wàll wu nga mënul a xam, lan ngay def?” Kon nag, anam wi ma warae jàngee Biibël bi dikk ci sama xel: dinaa jël baat yi ci melow wàll yooyu, topp leen ci Biibël bépp, te noonu gis seen tekkiin. Amoon naa Concordance bu Cruden, bi ma defe xalaat ne mooy bi gën a baax ci àddina si; noonu ma jël ko ak sama Biibël bi, toog ci sama biro, te jànguloon dara ju dul tuuti ci xibaar yi, ndaxte dogaloon naa xam li sama Biibël bi di tekki.»

«Tambalee naa ci Génèse, di jàng ndànk-ndànk; te bi ma agsee ci benn waxiin bu ma mënu ko déggoo, dama seet ci Biibël bi yépp ngir xam li mu tekki. Gannaaw ma jaaré Biibël bi ci noonu, éy, naka la dëgg gi leer ba mel ni ndam te tedd! Gis naa fa li ma doon waareel ci yéen. Sedd naa ne juróom-ñaari waxtu yi jeex nañu ci 1843. Noonu it ma egg ci 2300 fan yi; ñoom it yóbbu nañu ma ci benn ndoortel bi; waaye amuma woon xel buy seet kañ la Musalkat bi di ñëw, te mënuma ko gëm; waaye leer gi daldi ma jàpp bu dëgër ba xamuma lu ma war a def. Léegi nag, dama wax ne, war naa sol xáll te tak gaad; duma gaaw Biibël bi, te duma des gannaawam. Lu Biibël bi jàngale, dinaa ko saxal. Waaye ba tey amoon na ay waxiin yu ma mënu woon a déggoo.»

“Loolu moo tolluwoon na ci anamam gu mag ci njàngum Biibël bi. Ci beneen yoon itam mu waxe na anam wi muy tëral tekki mboolem bind mi nu nekk ci kanam—tekki baat bi ‘bés bu nekk.’ Mu ne: ‘Damaa jàng ba dem, te mënuma woon a gis beneen bérab bu baat boobu feeñ, ludul ci Daniyel. Noonu ma jël baat yi taxawoo ak moom, “jële” walla “teqi.” Dina jële bés bu nekk, “li dale ca waxtu wa ñuy jële bés bu nekk,” ak yeneen. Damaa jàng ba dem, te xalaat naa ne duma gis leer ci bind mi; mujj ma agsi ci 2 Tessalonik 2:7–8. “Ndaxte kumpu ñaawteef baa ngi liggéey ba léegi; waaye ki koy téy tey, dina koy téy ba kera mu nekk eeñee ko ci yoonam, te noonu ñaaw ka dina feeñ,” ak yeneen. Bi ma agsee ci bind boobu, óo, naka la dëgg gi feeñee leer te mągg! Fii la nekk! loolu mooy “bés bu nekk!” Kon léegi, lu Poola di tekki ci “ki tey tey,” walla “téye”? Ci “nit ku bàkkaar,” ak “ñaaw ka,” mooy Poperi. Kon nag, lan moo tax Poperi du feeñ? Lu ko téy mooy Paganis; kon “bés bu nekk” war na tekki Paganis.” William Miller, Apollos Hale, The Second Advent Manual, 65, 66.

Su amul xam-xam ne “ñeel gu bess bi” ci téereb Daniyel nekkoon misaal bu ndax paganism, Miller dina amoon lu ko metti lool ngir tabax doxalin bi mu samp ci kawam ngir sos sa jumtukaayam bu wax ci yoon yu ñeel waxi yëgle. “Ñeel gu bess bi” feeñ na juróom-ñett yoon ci téereb Daniyel, te saa su mu feeñee, misaal bu ñeel papalism dafa ko topp. Firnde yi di won ne “ñeel gu bess bi” ci téereb Daniyel mooy paganism, am nañu ko ci bataaxal bi Pawulo bindal waa Tesalonig. Fa la benn ci artu yi gëna tar ci Kàddug Yàlla nekk, ndaxte fa la Pawulo wax bu leer ne ñi bëggul dëgg dees na leen yónnee nax gu tar. Dëgg gi ñu teye woon ci Tesalonig mooy melokaan bu taxawal jokkoo bi nekk ci diggante paganism ak papalism, te bañ a nangu dëgg googu mooy wóorloo ne nax gu tar mooy doon sax njariñu bañ googu.

Danu yokk ci mbir mii ci bind bi di ñëw.

Taxuleen te dimbali, te yéemu; xaacu leen, waaye xaac gi dëgër na: ñoo màndi, waaye du ndoxu biiñ lañu màndi ci; ñoo tàbbi, waaye du naan bu tar lañu tàbbi ci. Ndaxte Aji Sax ji sotti na ci yéen xelu nelaw gu xóot, te tëj seeni bët; yonent yi ak seeni kilifay yi, seer yi, moo leen muur. Te gis-gis gu bépp daldi nekk ci yéen ni waxi téere bu tëj, bi nit ñuy jox ku jang, ne ko: “Jàngalal ma lii, maa ngi lay ñaan”; mu ne: “Manuma ko, ndaxte tëj na.” Gannaaw gi, joxees na téere bi ku jàngul, ne ko: “Jàngalal ma lii, maa ngi lay ñaan”; mu ne: “Jànguma.” Moo tax Aji Sax ji wax ne: “Ndaxte xeet wii dëgër na ci man ak seen gémmin, te teral ma ak seen tuñ, waaye sori nañu seen xol fu sore ma, te seen ragal ma di njàngale yu nit ñu leen jàngal rekk; moo tax, xooluleen, dinaa yokk a def ci xeet wii mbir mu yéeme, waaw, mbir mu yéeme ak kéemaan; ndax xam-xamu seeni boroom xam-xam dina sànk, te xel mu leeru seeni boroom

sago dina nëbbu.” Alkande ñeel na ñi di seet lu xóot ngir nëbb seen pexe ci Aji Sax ji, te seen jëf yi nekk ci lëndëm, te ñuy wax: “Kan moo nu gis? Te kan moo nu xam?” Dëgg-dëgg, seeni wëlbbati yëf yi ca kanam ginnaaw dees na ko jàpp ni banbu potye; ndax mbind mi dafa wara wax ki ko bind ne: “Bindu ma”? walla ndax luñu sos dafa wara wax ki ko sos ne: “Amul xam-xam”? Esayi 29:9–16.